

ჩინეთის ეკონომიკური ურთიერთობები ლათინური ამერიკის ქვეყნებთან

ალექსანდრე შახნაზაროვი
თსუ სტუდენტი

რეზიუმე

2000-იანი წლების დასაწყისიდან მოყოლებული შეინიშნება ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკასა და ლათინური ამერიკის ქვეყნებს შორის სახელმწიფოთაშორისი კავშირების ინტენსიფიკაციის ტენდენცია. უკანასკნელი 2 დეკადის მანძილზე ჩინეთმა რეგიონის ქვეყნებთან გააფორმა არაერთი ორმხრივი შეთანხმება, მათ შორის განსაკუთრებული ადგილი უკავია სტრატეგიული თანამშრომლობის შესახებ ხელშეკრულებებს-არგენტინა, ბრაზილია, ჩილე, ურუგვაი, პერუ, ეკვადორი, ვენესუელა, კოსტა რიკასა და მექსიკასთან. საყურადღებოა ბილათერალური შეხვედრების სიხშირეც. რეგიონში ჩინეთის დიპლომატიური აქტივობის ფონზე კი მნიშვნელოვნად იზრდება სახელმწიფოთაშორისი საგარეო სავაჭრო ბრუნვა, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობა, ისევე როგორც, ჩინეთის ბანკების მიერ ლათინური ამერიკის ქვეყნებითვის გამოყოფილი სესხების მოცულობა. წინამდებარე სტატიში, ოფიციალურ ეკონომიკურ მონაცემებზე დაყრდნობით, გააანალიზებულია ჩინეთსა და რეგიონის ქვეყნებს შორის საგარეო ვაჭრობის ძირითად ტენდენციები, ექსპორტ-იმპორტის სტრუქტურა თუ სხვა ეკონომიკური მაჩვენებლების დინამიკა.

საკვანძო სიტყვები: ჩინეთი, ლათინური ამერიკა, ეკონომიკური ურთიერთობა, საგარეო სავაჭრო ბრუნვა, პირდაპირი უცხოური ინვესტიცია (პუი), ექსპორტი, იმპორტი.

ძირითადი ტექსტი

საგარეო სავაჭრო ბრუნვა და ექსპორტ-იმპორტის სტრუქტურა. ჩინეთ-ლათინური ამერიკის სავაჭრო ბრუნვამ მნიშვნელოვანი ზრდა განიცადა და თუ 2001-2002 წლებში სულ რაღაც

\$15-17 მლრდ-ს შეადგენდა, 2018 წელს ამ მაჩვენებელმა გადააჭარბა \$300 მლრდ-ს და თითქმის \$306 მლრდ-ს მიაღწია. 2018 წელს რეგიონის ქვეყნებმა ჩინეთში \$148.8 მლრდ-ს პროდუქციის ექსპორტი განახორციელეს, რაც ლათინური ამერიკის ქვეყნების ჯამური მშპ-ს 2.6% იყო, ხოლო ჩინეთიდან იმპორტირებულ იქნა \$158.6 მლრდ-ს პროდუქცია, რაც რეგიონის ქვეყნების მშპ-ს დაახლოებით 3%-ია. შესაბამისად, ამ ქვეყნების ჩინეთთან უარყოფითმა სალდომ მშპ-ს 0.4% შეადგინა. აღნიშნულ წელს უარყოფითი სალდო ნაკლები იყო 2015-2016 წლებთან შედარებით, როცა ეს მაჩვენებელი 0.8-1%-ის ფარგლებში მერყეობდა. გაზრდილი სავაჭრო ბრუნვის შედეგად, დღეს ჩინეთი რეგიონის ქვეყნების ძირითადი საექსპორტო პარტნიორია და მხოლოდ აშშ-ს ჩამორჩება.

გაცილებით საინტერესო სურათი იკვეთება ექსპორტირებული და იმპორტირებული პროდუქციის სტრუქტურის შესწავლისას. უკვე წლებია ლათინური ამერიკა ჩინეთისთვის ნედლეულისა და ენერგომატარებლების მიღების ერთ-ერთი ძირითადი ბაზარია, მეორე მხრივ, მოყოლებული 1978 წლის რეფორმებიდან, მრეწველობის უმსხვილეს ცენტრად ქცეული ჩინეთი საჭიროებს გასაღების ბაზრებს. აქედან გამომდინარე, გასაკვირი არ უნდა იყოს, რომ 2018 წელს რეგიონიდან ჩინეთის იმპორტის დიდი ნაწილი მოდიოდა ბუნებრივ რესურსებზე, კერძოდ- მეტალები (29%), სოიო (19%), ნავთობი (19%) და სპილენძი (8%). სამაგიეროდ, ჩინეთის რეგიონში საექსპორტო ძირითადი პროდუქცია იყო- ელექტრონული მოწყობილობები (21%), მანქანა-დანადგარები (15%) და სატრანსპორტო საშუალებები (7%).

ჩინეთის პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები და სამთავრობო სესხები რეგიონში. ჩინეთი ერთ-ერთი ლიდერია რეგიონის ქვეყნებში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მხრივ. მართალია 2018 წელს შეინიშნა კლება და ჩინეთმა მხოლოდ \$7.6 მლრდ-ს პუი განახორციელა, მაგრამ 2017 წელი იყო ამ მხრივ რეკორდული- \$17.5 მლრდ. 2017 წელსვე ჩინეთის პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ჯამურმა მოცულობამ

ლათინური ამერიკის ქვეყნებში გადააჭარბა \$200 მლრდ-ს. 2018 წელს პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების შემცირების პარალელურად კი შეინიშნა საგულისხმო ტენდენცია, კერძოდ, შეიცვალა ეკონომიკის დარგების სტრუქტურა, საითკენაც მიემართება ფინანსები. თუ აქამდე რეგიონში ჩინეთის პუი ტრადიციულად მოპოვებითი მრეწველობისა და ენერგეტიკის სექტორებში პროექტების დაფინანსებას ხმარდებოდა (მაგ: 2010, 2011, 2012 და 2014 წლებში მოპოვებითი მრეწველობისთვის გამოიყო შესაბამისად \$12.7, \$5.6, \$4.8 და \$9.6 მლრდ., 2015 და 2017 წლებში პრიორიტეტული იყო ენერგეტიკა, \$4.4 და \$14.5 მლრდ.), 2018 წელს კი \$7.6 მლრდ-დან მნიშვნელოვანი ნაწილი (ნახევარზე მეტი) მოხმარდა მომსახურების სფეროს, საკუთრივ პრიორიტეტული იყო-სატრანსპორტო, საბანკო-საფინანსო და კომუნიკაციის სექტორები.

მნიშვნელოვანია ჩინეთის როლი რეგიონის ქვეყნების მთავრობებისთვის ფინანსური სახსრების გამოყოფის კუთხითაც. ამ მხრივ კი უნდა გამოვყოთ ჩინური ბანკები, უპირატესად- ჩინეთის განვითარების ბანკი, რომლებიც 2005 წლიდან მოყოლებული ერთ-ერთი უმთავრესი სესხის გამცემები არიან რეგიონში. 2005-2018 წლებში მათ მიერ გაცემული სესხების ჯამურმა მოცულობამ \$140 მლრდ-ს გადააჭარბა. 2018 წელს ლათინურ ამერიკაში ჩინური დაფინანსების ზრდა შეინიშნა, 2017 წელთან შედარებით \$6.2-დან \$7.7 მლრდ-მდე გაიზარდა, მაგრამ მაინც მნიშვნელოვნად შემცირებულია რეკორდულ 2015 წელთან მიმართებაში, როდესაც ჩინურმა ბანკებმა \$21.5 მლრდ-ს სესხი გამოყვეს. 2018 წელსვე ჩინური სესხების მთავარ რეციპიენტებს წარმოადგენდნენ- ვენესუელა, არგენტინა და ეკვადორი. 2005-2018 წლებში გაცემული სესხების მთავარი მიმღებნი არიან- ვენესუელა (\$67.2 მლრდ.), ბრაზილია (\$28.9 მლრდ.), ეკვადორი (\$18.4 მლრდ.) და არგენტინა (\$16.9 მლრდ.). აღსანიშნავია, რომ სესხების უმრავლესობა მიემართება ისეთ სტრატეგიულად მნიშვნელოვან სფეროებს, როგორებიცაა მსხვილი ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება და ნავთობისა და ბუნებრივი აირის მოპოვება.

ჩინეთ-ვენესუელის ეკონომიკური კავშირები. ჩინეთსა და ლათინური ამერიკის ქვეყნებს შორის ურთიერთობების კონტექსტში განსაკუთრებული ადგილი უკავია ჩინეთ-ვენესუელის ეკონომიკურ კავშირებს. მიუხედავად ვენესუელაში არსებული ეკონომიკური სირთულეებისა, რომელიც 2013 წელს მადუროს ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ კიდევ უფრო გამწვავდა და 2018-2019 წლების მიჯნისთვის უკვე სრულფასოვანი ეკონომიკური კრიზისით გამოიხატება, ჩინეთი კვლავ აგრძელებს ვენესუელაში არსებული ხელისუფლის მხარდაჭერას სესხების გაცემით და პირადაპირი უცხოური ინვესტიციებით. ვენესუელის მშპ შემცირდა \$279 მლრდ-დან (2016 წ.) \$98 მლრდ-მდე (2018 წ.) და წლიურმა ინფლაციამ მილიონ პროცენტს გადააჭარბა (ჰიპერინფლაცია) (საერთაშორისო სავალუტო ფონდი). 2007-2018 წლებში ვენესუელას ჩინურმა ბანკებმა 18-ჯერ გამოუყვეს ფინანსური სახსრები, მათ შორის 2010 წლის სესხი აჭარბებდა \$20 მლრდ.-ს, ხოლო უკანასკნელად 2018 წლის სექტემბერში გამოყოფილი ფინანსები ჩინეთის განვითარების ბანკმა და სესხის მოცულობამ \$5 მლრდ. შეადგინა. 11 წლის მანძილზე გაცემული 18 სესხის ჯამური მოცულობა \$67 მლრდ.-ს აჭარბებს, რომელთა უმეტესობა ენერგეტიკის სფეროშია გაცემული და წარმოადგენს ნავთობით უზრუნველყოფილ სესხებს. როგორც ჩანს, ვენესუელის ენერგეტიკული სექტორი კვლავ პრიორიტეტულია ჩინეთისთვის და 2018 წლის სექტემბერში გაცემული სესხიც სწორედ ნავთობ-სექტორის განვითარებისთვისაა მიმართული. ჩინეთი არ უფრთხის თავად ვენესუელის ნავთობკომპანია PDVSA-ში არსებულ გამოწვევებს, 2013-2018 წლებში ვენესუელის ნავთობის დღიური მოპოვება განახევრდა და 1,2 მლნ. ბარელი შეადგინა. ამის მიზეზი მრავალია, რომელთა შორის მთავარ ფაქტორებად სახელდება 2014 წლის შემდეგ მსოფლიოში ნავთობის ფასების დაცემა, ტექნოლოგიების შემცირებადი ათვისება (ახალი ტექნოლოგიური მიღწევების არასაკმარისი დანერგვა), დანაკარგი ექსპერტულ წრეებში, მასიური კორუფცია და ვენესუელის მთავრობის კარგად ცნობილი პრაქტიკა, როდესაც ნავთობიდან მიღებული შემოსავალი მიემართება

სახელმწიფოს სოციალურ დანახარჯებზე. ურთიერთობების დინამიკას რომ გადავავლოთ თვალი, ვენესუელა-ჩინეთის ეკონომიკური კავშირების ინტენსიფიკაცია 2000-იანი წლებიდან იწყება და თუ 1999 წლის მაჩვენებლებს (\$200მლნ.) შევადარებთ 2013 წლის მონაცემებს (\$10 მლრდ.) დავინახავთ, რომ ჩავესის მმართველობის პერიოდში 50-ჯერ გაიზარდა ორ სახელმწიფოს შორის საერთაშორისო ვაჭრობის მოცულობა. ეს განპირობებული იყო, ერთი მხრივ, ჩავესის სურვილით „სამხრეთ-სამხრეთის“ თანამშრომლობის გაღრმავებითა და აშშ-სა და „ჩრდილოეთზე“ დამოკიდებულების შემცირებით, ბაზრების დივერსიფიკაციისას კი ჩინეთთან ეკონომიკური კავშირები განიხილებოდა პერსპექტიულად, მეორე მხრივ, ჩინეთსაც გააჩნდა ინტერესი მოეძიებინა თავისი მზარდი მრეწველობისთვის ნედლეულის ახალი ბაზრები, განსაკუთრებით საუბარი იყო ენერგორესურსებზე, საკუთრივ, ვენესუელის ნავთობზე.

დასკვნა

როგორც ვხედავთ, ჩინეთმა სულ რაღაც 20 წლის მანძილზე მნიშვნელოვნად გაზარდა სავაჭრო ბრუნვა ლათინური ამერიკის ქვეყნებთან. პარალელურად, საგრძნობია ჩინელი ინვესტორების დაინტერესება რეგიონის მსხვილი ინფრასტრუქტურული პროექტებით და საყურადღებოა გაცემული სესხების მოცულობა ნავთობმომპოვებელ სექტორში. შედეგად, ცალსახად იკვეთება ჩინეთის მზარდი ინტერესი რეგიონის ქვეყნებთან თანამშრომლობაში.

ბამოყენებული ლიტერატურა:/ REFERENCES:

1. Carnegie-Tsinghua Center for Global Policy. China-Latin America Relations: Beyond “Win-Win”. ინტერნეტი. <https://carnegietsinghua.org/2018/06/26/china-latin-america-relations-beyond-win-win-pub-76859>. ბოლო ნახვა. 4 იანვარი, 2020.
2. Gallagher, Kevin P. and Margaret Myers, “China-Latin America Finance Database,” Inter-American Dialogue, 2019
3. GCI ECONOMIC BULLETIN - 2019 EDITION. ინტერნეტი. <https://www.bu.edu/gdp/files/2019/05/GCI-Bulletin-Final-2019.pdf>. ბოლო ნახვა. 4 იანვარი, 2020.
4. Second Ministerial Meeting of the Forum of China and the Community of Latin American and Caribbean States (CELAC). 2018 Exploring new forms of cooperation between China and Latin America and the Caribbean. ინტერნეტი. https://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/43214/1/S1701249_en.pdf. ბოლო ნახვა. 4 იანვარი, 2020.
5. Sullivan, Mark P. ; Lum, Thomas. 2019. China’s Engagement with Latin America and the Caribbean. ინტერნეტი. <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10982.pdf>. ბოლო ნახვა. 4 იანვარი, 2020.
6. The Dialogue Leadership for the Americas. ინტერნეტი. https://www.thedialogue.org/map_list/?fbclid=IwAR1CyOqtRA0xoVoOA5L77mWL9tCGRYvxNn6AqjflREOTi9FU7VxSrWeV8fU. ბოლო ნახვა. 4 იანვარი, 2020.

CHINA'S ECONOMIC RELATIONS WITH LATIN AMERICAN COUNTRIES

Aleksandre Shakhnazarov

TSU student

RESUME

Since the early 2000s, a tendency of intensification of interstate ties between the People's Republic of China and the countries of Latin America has been observed. During the last two decades, China has signed numerous bilateral agreements with countries in the region, including strategic partnership agreements with Argentina, Brazil, Chile, Uruguay, Peru, Ecuador, Venezuela, Costa Rica and Mexico. The frequency of bilateral meetings is also noteworthy. On the background of China's diplomatic activity in the region, there is a significant increase in interstate foreign trade turnover, the volume of Foreign Direct Investment, as well as the volume of loans granted by Chinese banks to Latin American countries. In this article, based on official economic data, I will analyze the main trends of foreign trade between China and the countries of the region, the structure of export-import, and the dynamics of other economic indicators.

Key words: China, Latin America, Economic relations, Foreign trade turnover, Foreign Direct Investment (FDI), export, import.